

חיפוש

Like 100

ראשי | אזרחי - מסחרי | משפחה | פלילי | מיסוי והוצל"פ | תעבורה | קניין רוחני | צבאי | נדיקין | סייבר | מקרקעין | בנימה אישית | משפטים במספרים

ירושה צוואה הבמה המשפטית משפטיפ עו"ד אלינור ליבוביץ

פרויקט משפטים במספרים

חזרה לדרך הראשי של הבמה המשפטית <<

מהם המקרים השונים בהם ניתן לפסול צוואה?

מהי אי-כשירות לעריכת צוואה, האם ניתן לבטל אותה, מי אחראי לבחינת תוקפה, מהם הפגמים השונים שעשויים להתגלות בה, וכיצד יש לנהוג אם הצוואה אינה מובנת?

עו"ד אלינור ליבוביץ

13:56, 01.08.2017

Share

התצלום נשם לקחה צוואת, גם אם יש לזמן מתוודים / איילון Shutterstock / א.א.א.א. קוויטצור

הכתבה בשיתוף משפטיפ

האפשרות של כל אדם לכתוב ולערוך צוואה, שבה יפרט כיצד יחולק הרכוש אותו צבר בחייו (עיצבונן), מהווה זכות אנושית בסיסית השמורה לו, ורצון אחרון זה הוא בעל חשיבות יתרה. כתיבת צוואה מבטאת בראש ובראשונה את רצונו של המנוח לחלוקת הרכושו וממונו ומיועדת, כמובן, לעשות סדר ולמנוע מאבקים בין היורשים.

חשוב לציין כי לא בכל מקרה כתיבת צוואה מביאה למניעת סכסוכים או מונעת מחלוקות בין היורשים, ובכל מקרה על-מנת שצוואה תקינה ותהיה בררת-תוקף, היא צריכה לעמוד במספר כללים.

את הצוואה אפשר להוציא לפועל ולחלק את הרכוש על-פי ההוראות שבה רק לאחר

לכתבות וידאו נוספות <<

כתבות וידאו

מהו נוטריון ומתי נדדקק לו?

על ועדה רפואית בביטוח הלאומי

הבניין נרשם כבית משותף אולם הדירה עצמה לא נרשמה על שם המוכרים?

האם לשלם את המזונות מראש?

מהן הזכויות של ידועים בציבור?

האם ניתן למכור דירה שרכשתי וטרם נבנתה?

אינה תקפה. אם אדם לא הותיר אחריו צוואה, הרי שהעזבון מתחלק על-פי הוראות חוק הירושה, כלומר את המחצית מכלל העזבון יורש בן הזוג, והמחצית השנייה מחולקת בין ילדי המנוח.

ביטול צוואה

קיימים מקרים בהם ניתן להביא לביטול הצוואה, והם שונים ומגוונים: למשל, אם המוריש (בעודו בחיים) מורה לבטל את צוואתו. בעיקרון ביטול שכזה יכול להיעשות באותה דרך בה נעשתה הצוואה המקורית, או בהשמדת הצוואה. דרך אחרת לבטל צוואה היא באמצעות עריכת צוואה חדשה ומאוחרת יותר המבטלת את הצוואות הקודמות, בין אם הדבר מצוין במפורש בצוואה החדשה ובין אם לאו.

העדר כשירות לעריכת צוואה

מקרה אחר בו צוואה לא תהא בת-תוקף הוא כאשר המנוח לא היה כשיר לביצוע פעולה משפטית במועד בו ערך את הצוואה, ולא הייתה לו יכולת שכלית/קוגניטיבית לקבל החלטה בנוגע לממונו ורכושו. אנו מתקלים לא פעם ולא פעמיים בקשישים אשר "מטפל" מתלבש עליהם, מבודד אותם מבני המשפחה וגורם לעריכת צוואה לטובתו.

היו מקרים בהם בית המשפט ביטל את הצוואה מחמת השפעה בלתי הוגנת ובשל היות הקשיש תלוי בצורה מהותית במטפל, והיו מקרים בהם התרשם בית המשפט שזה היה הרצון החופשי והממשי של המנוח, ובכך הוא גמל למטפל שטיפל בו יותר טוב מאשר ילדיו בימי האחרונים. כל מקרה לגופו שונה ממקרה אחר.

השפעה בלתי הוגנת

מקרה נוסף אופייני בפסיקה הוא קיומה של השפעה בלתי הוגנת של הנהנה מן הצוואה על המנוח. למשל, כאשר המנוח היה תלוי בצורה משמעותית בנהנה מן הצוואה, והאחרון השפיע עליו לכתוב צוואה לטובתו, בה הוא יורש את כל או מרבית הרכוש, והמנוח לא יכול היה להתנגד לכך.

ישנם ילדים, שכאשר הם נוכחים שההורים או מי מהם מצויים בערוב ימיהם, הם מנסים להשפיע עליהם להוריש לאחד מהם נתח גדול יותר. ילד כזה יכול לעבור לגור בבית ההורה ולהעביר אותו שטיפת מוח, עד אשר ההורה, התלוי בבן/בת המטפלים בו, יטה לערוך צוואה לטובת מי שהתקרב אליו.

יצוין כי בית המשפט אינו בודק האם הצוואה הוגנת או הגיונית, אלא אך ורק האם היא מבטאה את רצון המנוח בצורה חופשית ללא כפייה, אילוץ, השפעה בלתי הוגנת או עושק.

מעורבות הנהנה בעריכת הצוואה

עוד אפשרות בה דנים פסקי הדין היא כאשר מי שנהנה מן הצוואה - כלומר הזוכה - התערב בעריכתה. לדוגמה כאשר מדובר בנהנה על-פי הצוואה, אשר לא רק יצר את הקשר בין המצווה לבין עורך הדין ושידך ביניהם, אלא ממש הכתיב את תוכן הצוואה, היה נוכח במעמד עריכתה והעביר את התוכן הרצוי לו לעורך הדין שערך את הצוואה.

בחירת תוקף הצוואה

ראשית יש להבהיר כי רק בית המשפט מוסמך לקבוע כי צוואה שהותיר אחריו מנוח אינה תקפה, וכי לא יינתן צו קיום צוואה. רשם הירושות עוסק בנושאים טכניים, ולעומת זאת נושאים מהותיים כגון קיומה או אי-קיומה של צוואה ושאלת תקפותה הם בבית משפט לאחר שמיעת ראיות בעניין שבמחלוקת.

התנגדות לצוואה

יורש פוטנציאלי, שחש נפגע מצוואת מנוח, יכול להגיש התנגדות לצוואה לאחר שזו מוגשת לרשם לענייני ירושה. בית המשפט יכול להיעתר להתנגדות או לדחות אותה לאחר ששמע את כל הראיות הרלוונטיות של הצדדים להליך.

דאו ג'ונס

נאסד"ק

ת"א 125

ת"א 35

אירו/דולר

התנגדות לקיומה של צוואה יש להגיש בתוך 15 ימים ממועד פרסום בעיתונות דבר הגשתה של בקשה למתן צו קיום צוואה.

אדם יכול בכל עת להיכנס לאתר של רשם הירושות באינטרנט ולבדוק האם הוגשה בקשה למתן צו קיום צוואה או מתן צו ירושה.

פגמים מהותיים ופגמים טכניים בצוואה

חוק הירושה מפרט כיצד אפשר להתייחס לפגמים טכניים ולתקנם ומהם פגמים מהותיים שיש קושי רב לתקנם בצוואה. כך למשל, כפגמים ברי-ריפוי ייחשבו: פגם בחתימת המצווה; פגם בחתימת אחד העדים או שניהם; פגם בתאריך הצוואה; היעדר אישור שני העדים לצוואה באותו מעמד וכיוצ"ב. כל אלה ייחשבו תחת הגדרה של פגם טכני שהוא ברי-ריפוי, ואילו, למשל, צוואה שנחזית להיות צוואה בכתב-יד שלא נכתבה על-ידי המצווה עצמו אלא רק נחתמה על-ידו, תיחשב כצוואה הסובלת מפגם מהותי אשר צריך הרבה יוזמה של בית המשפט כדי לרפאו, אם בכלל.

בית המשפט ינסה ככל שניתן להתחקות אחר רצון המנוח, ואם שוכנע שלמרות פגמים משמעותיים בצוואה היה זה רצון המנוח, ורצונו בא לידי ביטוי בצוואה - הרי שבית המשפט יטה לרפא את הפגמים ולקיים את הצוואה.

עוד בנושא:

- פתיחת עוסק מורשה בעת פשיטת רגל מקצרת הליכים
- ההורים סייעו ברכישת דירה; האם הכסף יוחזר בעת גירושים?

צוואה סתומה

לא פעם נתקלים היורשים ובית המשפט ב"צוואה סתומה" - צוואה שאינה ברורה, שעל-מנת לקיימה מנסה בית המשפט להבין ולאמוד לעומק את המנוח. זאת באמצעות פנייה למי שמסוגל לפרש את דעתו של המנוח, על-מנת שבית המשפט והיורשים יוכלו לקיים את הצוואה.

מה קורה כאשר בית המשפט קובע כי הצוואה אינה תקפה?

כאשר בית המשפט קובע כי יש לקבל את ההתנגדות לצוואה, הרי שיכול הוא להחליט על מתן צו קיום צוואה לצוואה קודמת או מאוחרת של המנוח. אם אין צוואה אחרת - בית המשפט יקבע כי העיזבון יחולק על-פי עקרונות החלוקה שבחוק הירושה.

בית המשפט יכול גם לקבוע כי רק חלק מן הצוואה תקף, וחלקה האחר אינו תקף. כך למשל, אם מוריש קובע בצוואתו כי הוא מנחיל לבן או לקרוב משפחה חלק מהירושה, בתנאי שיתגרש מאשתו - הוראה זו לא תקימה, בהיותה נוגדת את תקנת הציבור. תנאי מעין זה, המתנה הורשה בגירושים או בביצוע פעולה בלתי מוסרית, לא יהיה תקף וייפסל על-ידי בית המשפט.

כך גם אם מנוח יתנה הורשה בפעולה בלתי חוקית - ודאי שבית המשפט יפסול תנאי זה ולא יאפשר ביצוע פעולה שכזו.

ככלל, אפשר לומר שלרוב בית המשפט מקיים צוואות שהוגשו לקיום, גם אם ישנם מתנגדים להן. אולם חלק קטן מן הצוואות נפסל בעיקר בשל אי-כשירות לצוות, בשל מעורבות של הנהנה בעריכת הצוואה ובשל השפעה בלתי הוגנת. כאמור, פגמים לא מהותיים יתוקנו על-ידי בית המשפט, אם זה השתכנע כי הצוואה מבטאת את רצון המנוח.

ומגשרת אלינור ליבוביץ עוסקת בגירושים, דיני משפחה צוואות וירושות ובעלת ניסיון של 30 שנה בתחום.

הטור לעיל הוא על דעת מערכת משפטי וכותבת, ואין בו משום תחליף לקבלת ייעוץ משפטי כנדרש.